

Charakterystyka powiatu wrzesińskiego

Powiat wrzesiński leży w centralnej części województwa wielkopolskiego, w pasie Wielkich Dolin, w regionie Pojezierza Wielkopolskiego. Zachodnia granica powiatu znajduje się w odległości 35 km od Poznania. Siedzibę powiatu stanowi miasto Września.

Powiat wrzesiński sąsiaduje z powiatami: pleszewskim i jarocińskim od południa, średzkim i poznańskim od zachodu, gnieźnieńskim od północy i słupeckim od wschodu.

Administracyjnie powiat podzielony jest na cztery gminy miejsko-wiejskie (Miłosław, Nekla, Pyzdry, Września) i jedną gminę wiejską (Kołaczkowo).

Położenie Powiatu Wrzesińskiego na tle województwa wielkopolskiego

Źródło: <http://mapy.geoportal.gov.pl/>

Układ przestrzenny Powiatu Wrzesińskiego

<https://wrzesinski.e-mapa.net/>

Powierzchnia powiatu wrzesińskiego wynosi 704 km², w tym poszczególnych gmin: gm. Września (222 km²), gm. Pyzdry (138 km²), gm. Miłosław (132 km²), gm. Kołaczkowo (116 km²) oraz gm. Nekla (96 km²)

W strukturze użytkowania gruntów na terenie Powiatu Wrzesińskiego dominują grunty orne – 427 km² (60,7 % powierzchni powiatu) oraz grunty leśne i zadrzewione – 136 km² (19,3 % powierzchni powiatu). Łącznie rolno-leśne użytkowanie gruntów obejmuje aż 93,8 % obszaru powiatu.

Strukturę użytkowania gruntów na terenie Powiatu Wrzesińskiego przedstawiono w kolejnej tabeli.

Tabela 1. Struktura użytkowania gruntów na terenie Powiatu Wrzesińskiego

Użytek gruntowy	Pow. [km ²]	Udział
grunty orne	427	60,7%
grunty leśne oraz zadrzewione	136	19,3%
grunty zabudowane i zurbanizowane	40,5	7%
łąki trwałe	32	4,5%
pozostałe użytki rolne (sady, grunty pod rowami, grunty pod stawami, grunty rolne zabudowane	29	4,1%

Powiat wrzesiński położony jest na obszarze działania PGW Wody Polskie RZGW w Poznaniu na obszarze Dorzecza Odry w regionie wodnym Warty.

Podstawowy układ hydrograficzny obszaru powiatu stanowi rzeka Warta oraz jej dopływy I i II rzędu, a więc Wrześnica, Prosna, Rudnik, Miłosławka, Moskawa oraz Kanał Bartosz.

Warta wpływa na teren powiatu wrzesińskiego w okolicach ujścia rzeki Wrześnicy, w 361 km swojego biegu. Długość Warty na terenie powiatu wynosi około 30 km. Długość drugiej największej rzeki przepływającej przez powiat tj. Prosny wynosi około 12 km.

Łącznie powiat wrzesiński położony jest na obszarze 19 jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP). Zdecydowanie największą powierzchnię na terenie powiatu zajmuje JCWP Wrześnica – 173,39 km², a następnie JCWP Moskawa do Wielkiej (96,99 km²), JCWP Miłosławka do Kanału Pałczyńskiego (93,80 km²), JCWP Rudnik (74,09 km²) oraz JCWP Warta od Powy do Prosny (73,15 km²).

(dane wg programu ochrony środowiska dla powiatu wrzesińskiego na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2028)

W kolejnej tabeli przedstawiono wykaz jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) położonych w obrębie Powiatu Wrzesińskiego.

Tabela 2. Wykaz jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP)

Nazwa JCWP	kod JCWP	Powierzchnia na terenie powiatu (km ²)
Wrześnica	PLRW60001718389	173,39
Moskawa do Wielkiej	PLRW600016185469	96,99
Miłosławka do Kanału Pałczyńskiego	PLRW600017185484	93,80
Rudnik	PLRW6000161836869	74,09
Warta od Powy do Prosny	PLRW60002118399	73,15
Warta od Prosny do Lutyni	PLRW60002118519	45,47
Bartosz	PLRW600023184996	35,44
Dopływ spod Wszemborza	PLRW60002318392	32,01
Miłosławka od Kan. Pałczyńskiego do ujścia	PLRW600017185489	28,87
Rów Mąkowski	PLRW600017184992	12,72
Struga Bawół od Dopływu z Szemborowa do ujścia	PLRW6000191836899	8,89
Dopływ z Szemborowa	PLRW600016183684	7,23
Dopływ z Sołeczna	PLRW6000161836872	5,4
Cybina	PLRW600017185899	4,89
Warta od Lutyni do Moskawy	PLRW60002118539	4,2
Prosna od Dopływu z Piątka Małego do ujścia	PLRW600019184999	4,01

Baba	PLRW60001718532	1,12
Lutynia od Lubieszki do ujścia	PLRW60001918529	0,82
Odczepicha	PLRW60001618512	0,1

Na terenie powiatu wrzesińskiego, wg stanu na dzień 08.07.2025 r. zarejestrowanych jest 211 podmiotów zajmujących się ziemniakiem w tym: 5 dystrybutorów i 206 podmiotów zajmujących się uprawą ziemniaków. Według danych opublikowanych przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa powierzchnia uprawy ziemniaków w 2025r. wynosi 1614,02 ha. Ziemniaki uprawiane są na terenie gmin: gmina Kołaczkowo – 233,59 ha, gmina Miłosław – 389,75 ha, gmina Nekla – 414,32 ha, gmina Pyzdry – 38,04 ha i Września – 538,32 ha.

Gmina Pyzdry

To gmina miejsko- wiejska i sąsiaduje z gminami: Kołaczkowo (powiat wrzesiński), Żerków (powiat jarociński), Gizalki (powiat pleszewski), Łądek (powiat słupecki), Zagórów (powiat słupecki).

Obszar gminy zajmuje 13782 ha (138 km², w tym miasto 12 km²), w tym użytki rolne stanowią prawie 63% powierzchni gminy, w tym grunty orne - 38,27%. W ogólnej powierzchni użytków rolnych znaczny udział mają łąki i pastwiska tj. 21,3%, kompleksy leśne i zadrzewienia stanowią 30,53% powierzchni gminy.

Wody powierzchniowe należą do zlewni rzeki Warty. Sieć rzeczną tworzy rzeka Warta wraz z dopływem - kanałem Flisa oraz rzeką Prosną z największym własnym dopływem Kanałem Bartosz. Długość rzeki Warty na terenie pyzdrowskiej gminy wynosi 15 km i dzieli ona teren gminy Pyzdry na dwie części. Część północna jest prawie bezwodna. Bardziej zasobna w wody powierzchniowe jest część południowa, w dużej mierze należąca do zlewni rzeki Prosną. W dnie doliny Warty wody powierzchniowe reprezentowane są głównie przez rozbudowany system starorzeczy. Zaznaczają się w niej trzy poziomy tarasowe, z czego najniższy jest zalewany w czasie stanów powodziowych. Na terenie gminy znajdują się 4 stawy rybne o łącznej powierzchni 19,31 ha, zlokalizowane w zachodniej części miasta Pyzdry. (wg Strategia rozwoju Gminy i Miasta Pyzdry na lata 2021-2025).

Na terenie gminy znajduje się oczyszczalnia ścieków w Tarnowej (działki o nr. ew. 2049, 2050/2, 2051/2, 2052 w m. Tarnowa). Oczyszczalnia ścieków w m. Tarnowa wykorzystuje procesy mechaniczne i biologiczne, typu Bioblok PS 500 do oczyszczania ścieków. Oczyszczona woda, po oddzieleniu osadu, jest odprowadzana do rzeki Warty lub innego odbiornika.

Wg danych ARiMR powierzchnia uprawy ziemniaka w 2025r. na terenie gminy to 38,04 ha. Na terenie gminy jest 13 zarejestrowanych producentów ziemniaka.

Gmina Miłosław

To gmina miejsko-wiejska, graniczy z gminami: Dominowo (powiat średzki), Kołaczkowo (powiat wrzesiński), Krzykosy (powiat średzki), Nowe Miasto nad Wartą (powiat średzki), Środa Wielkopolska (powiat średzki), Września (powiat wrzesiński) i Żerków (powiat jarociński).

Obszar gminy zajmuje 13 212 ha, w tym użytki rolne stanowią 59%, użytki leśne 30% (lasy 4 072 ha) (Wikipedia). Gmina Miłosław położona jest w dorzeczu rzeki Odry. Głównymi ciekami odwadniającymi obszar gminy są dwie rzeki: Warta i Miłosławka. Warta płynie przez gminę Miłosław co najmniej 9,4 km.

Na terenie gminy znajdują się 2 oczyszczalnie ścieków w Miłosławiu (ul. Mostowa 18, 62-620 Miłosław) i w Orzechowie (działki o nr. ew. 550/9; 549/10; 548/5 obręb 0014 Orzechowo). Oczyszczalnie ścieków w Miłosławiu i Orzechowie wykorzystują procesy mechaniczne i biologiczne do oczyszczania ścieków. Oczyszczona woda, po oddzieleniu osadu, jest odprowadzana do rzeki Warty lub innego odbiornika.

Według danych ARiMR powierzchnia uprawy ziemniaka w 2025r. na terenie gminy to 389,75 ha. Na terenie gminy jest 34 zarejestrowanych producentów ziemniaka.

Rzeka Warta przepływa w południowej części powiatu wrzesińskiego, w gminie miejsko-wiejskiej Pyzdry. Po obu brzegach rzeki od Pietrzykowa, przez Pyzdry i do Tarnowej usytuowane są tereny zalewowe Warty.